

Leeskring bibliotheek Rumst – 12 september 2016

Zadie Smith

NW

Prometheus, 2012. 358 p. O.T.: NW, vertaling Jan de Nijs

De auteur

Zadie Smith werd in het noordwesten van Londen geboren op 25 oktober 1975 als Sadie Smith, haar vader een Engelsman, haar moeder een Jamaicaanse die in 1969 naar Londen was gekomen. Na de plaatselijke staatscholen studeerde ze Engelse literatuur aan King's College in Cambridge. In 1997 werd een deel van haar debuut *White Teeth* aan verschillende uitgeverijen gepresenteerd, waarna een veiling voor de hoogste rechten bepaalde wie het mocht uitgeven. In 2000, het jaar dat ze afstudeerde verscheen het en werd een echte hype, het boek won heel wat prestigieuze prijzen. In 2004 trouwde ze met Nick Laird, Noord-Iers dichter en romanschrijver. Zij hebben samen twee kinderen. Na verschillende doceeropdrachten aan Amerikaanse universiteiten werd Smith in 2010 vast benoemd aan de New York University als 'professor creative writing'. Zij woont deels in Londen (NW6) en deels in New York.

Met *NW* probeerde Smith een existentiële roman te schrijven die haar ervaringen bij het lezen van Albert Camus en Jean-Paul Sartre zou kanaliseren in een moderne zwarte vrouwelijke setting. "Vrouwen mogen dan wel de neiging hebben zichzelf te portretteren als sympathiek en aardig, maar we zijn ook somber en hebben donkere gedachten. Dát wilde ik in mijn tekst kwijt, hoe vreemd dat ook mag lijken." In 2009 werd ze voor de eerste keer moeder wat het 'onderbewuste' thema vruchtbaarheid in het boek bracht en in 2006 was haar vader overleden wat het thema van sterfelijkheid met zich meebracht. (Evening Standard, 28 juni 2013)

"That's what the novel is about, the end of exactly that social compact. I was born in 1975, and I wanted to add an addendum to that; I felt that my generation was really the last of the last. Throughout my childhood (though I didn't really understand this until much later) there was a fierce war going on to remove precisely the safety nets and ladders I was at that very moment using. I was incredibly lucky to get through before they all got pulled up. Free schooling, free healthcare, and then free university : Kings, Cambridge. By the time **White Teeth** was published and I looked behind to see if the kids were coming up behind me it was already mostly finished. **NW** for me was an expression of my own heartbreak at the end of one version of England, the one I knew, and the beginning of another. It could just as easily be called **Goodbye to All That**." (Interview The White Review, dec. 2015)

Bibliografie van romans

- *White Teeth* (2000), vert.: Witte tanden
- *The Autograph Man* (2002), vert.: De handtekeningenman
- *On Beauty* (2005), vert.: Over schoonheid
- *NW* (2012), vert.: NW
- *Swing Time* (verschijnt najaar 2016)

Het verhaal

Vier leeftijdsgenoten – allen woonden begin jaren '80 als kind in hetzelfde sociaal woonproject en drie van hen zaten samen in de klas - vinden we in NW terug in 2010. Het boek focust vooral op de twee vrouwen, nu halverwege de dertig. Leah Hanwell heeft een universitaire studie filosofie gedaan en werkt nu voor een sociale dienst. Zij woont nog altijd in haar oude buurt in een huurappartement samen met Michel, een Franse Algerijn, ze hebben geen kinderen. Leah rookt flink wat wiet en laat een derde abortus uitvoeren. Zij is bevriend met Natalie Blake, een klasgenoot die vroeger Keisha heette en haar ooit als kleuter redde van de verdrinkingsdood. Natalie haar ouders komen van Jamaica. Zij kreeg destijds een studiebeurs, studeerde rechten en is nu strafpleiter aan de balie, gehuwd, heeft twee kinderen, woont in een prachtig huis in Queen's Park. Kortere teksten in de roman zijn gewijd aan twee mannen, Felix (ex-drugsdealer) en Nathan Bogle (drugsverslaafde). De stad Londen en dan vooral de wijk NW6 speelt een belang-rijke rol in de roman. Kinderen die schijnbaar gelijk starten, leiden uiteindelijk heel ver-schillende levens. Hoe komt dit? Waar ligt de oorzaak van die verschillen?

Autobiografische elementen

Zadie Smith is zelf opgegroeid in de wijken Camden en Killburn en woont er nu nog. Haar moeder is afkomstig uit Jamaica en doet soortgelijk sociaal werk als Leah in het boek. Ook Zadie kon naar de universiteit met een beurs zoals Nathalie/Keisha én zij veranderde op haar veertiende haar naam in Zadie.

Waardering van recensenten

"Is NW dan toch geslaagd? Nee, daarvoor hanteert Smith het experiment niet goed genoeg. Bovendien sluipt er hier en daar een vreemd moralisme de tekst binnen, en ook het clichématige gedrag van bepaalde personages stoort". Rob van Essen in NRC Handelsblad, 07/09/2012

"NW is zeker niet Smiths beste. Nergens overtreft ze de humor, intelligentie en maatschappelijke relevantie die Witte tanden en Over schoonheid zo onweerstaanbaar maakten. De stem die zo dwingend uit die boeken sprak, vertelt nu een pessimistischer en minder uitgewerkt verhaal. Maar het is waarachtig. En daarom zonder meer de moeite waard." Sarah Teerlynck in De Morgen, 29/09/2012

"Door personages van vlees en bloed neer te zetten in een tintelende stijl, slaagt Zadie Smith erin dit vormexperiment een eenheid te geven die de onoverzichtelijkheid van het leven recht doet." Annelies Beck in De Standaard, 05/10/2012

"De onoverzichtelijkheid van het stadsleven houdt de onoverzichtelijkheid van het leven tout court een lachspiegel voor. Dat si een huzarenstukje, dat de grenzen van de roman exploreert en een broos evenwicht tussen het vertellen en verhullen installeert. In de pen van Zadie Smith blijkt evenveel leven te zitten als in een pulserende grootstad." Bonnie voet in Humo, 23/10/2012

Waardering van de leeskring

Het leesplezier was voor geen enkel lid van de leeskring overweldigend geweest, vier van de dertien leden hadden het boek zelfs niet uitgelezen. De taal was moeilijk, de schrijfstijlen verwarrend, de plot niet gemakkelijk te vinden, het einde teleurstellend en er werd geregeld stereotype gedacht over de mens. Vanuit een verstandelijke rede-nering waren er wel positieve reacties: "Het boek haalt je uit je comfortzone" klonk een reactie, het toont de impact van je geboorteplaats aan en geeft je een beeld van de multiculturele stad jungle. De taal werd in dit boek als belangrijk ervaren, maar zorgde er tegelijk voor dat je moeilijk aansluiting voelde bij de personages en dat het een beetje leek "of je naar een documentaire keek waarbij geen commentaar werd gegeven".

Opbouw

NW is opgebouwd uit vijf delen:

Bezoeking, p.9 – 105: 37 hoofdstukken waarin Leah Hanwell de focus bepaalt.

Gast, p.109 – 184: 3 hoofdstukken waarin we Felix een dag lang volgen.

Gastheer, p.187 – 317: 185 korte en langere stukjes waarin Nathalie Blake centraal staat.

Kruising, p.321 – 344: 6 hoofdstukken die Nathalie en Nathan Bogle volgen.

Bezoeking, p. 347 – 358: 1 hoofdstuk waarin Natalie en Leah de politie bellen met info over de dader van de moord op Albert Road.

Pas aan het einde van de roman blijkt er toch een plot achter de schijnbaar toevallige stukken tekst over het leven van deze vier mensen te zitten.

“Zelf omschrijft Zadie Smith de structuur van deze roman als ‘jazzy’: elk deel heeft een eigen ritme en sfeer. Dat werkt, want net zoals een stad doorsneden wordt door parallelle levens die elkaar soms nooit, of ongemerkt kruisen, levens die elk hun eigen cadans en toon hebben, zo heeft ook het verhaal van elk van deze personages een eigen klankkleur en vorm. Het verhaal is verknipt, net zoals het beeld van de stad vanaf de brug aan Hornsy Lane. “Een halve boom. Een halve auto. Koepels en torenspitsen. Vierkanten, rechthoeken, halvemannen, sterren. Het was onmogelijk om een idee te krijgen van het geheel.” p.342. uit: Annelies Beck in De Standaard

Tijd

Het centrale tijdstip waarin alle verhaallijnen samenkomen is het Caraïbisch carnavalsweekend eind augustus 2010. Leah vertelt haar verhaal tussen april en augustus in de tegenwoordige tijd. Alle volgende teksten worden in de verleden tijd verteld. Er zitten heel wat terugblikken in.

Plaats en ruimte

De roman speelt zich bijna uitsluitend af in NW6 die de volgende wijken omvat: *Kilburn district*: Kilburn, Brondesbury, West Hampstead, Queen's Park, Kensal Green (part), South Hampstead (south), Swiss Cottage (west). Een deel van het hoofdstuk GAST speelt zich af in W1, de buurt van Oxford street, Soho, Chinatown. Felix bezoekt er een aan lager wal geraakte vriendin. Willesden, Harlesden, Kensal Green en Brent Park liggen dan weer in NW10.

"NW" staat voor north-west London, al speelt het grootste deel van het verhaal zich af in Willesden, er wordt over de andere delen van Greater Londen gesproken alsof het overzeese gebiedsdelen zijn, onbereikbaar en exotisch. Alle protagonisten hebben gewoond in het sociaal woningbouwproject Caldwell, geïnspireerd door een bestaande flatgebouwen-groep, genoemd naar schrijvers als Jane Austen en Charles Dickens.

“Ze stonden midden in de kom van Caldwell. Vijf flatgebouwen verbonden door galerijen, loopbruggen en trappenhuizen, en liften die eigenlijk vanaf het moment dat ze werden opgeleverd beter vermeden konden worden. Smith, Hobbes, Bentham, Locke en Russell. Hier is de deur, hier is het raam. En nog eens, en nog eens.” p.324

Het carnaval van Londen speelt ook een rol. In het laatste weekend van augustus is er in de wijk Notting Hill een tropisch carnaval dat zijn Caraïbische roots heeft in de late jaren '50. Op zaterdag is het children's day, op zondag is het feest voor iedereen.

Perspectief en verteller

Het perspectief wisselt voortdurend, ook in stukken die voornamelijk aan één persoon zijn gewijd. Alles wordt in derde persoon verteld maar de schijnbare verteller is niet alwetend, hij weet niet meer dan het personage dat aan het woord is.

Personages

Leah Hanwell is een bleke roodharige met een slechte band met haar Ierse moeder. Niet ver van de flatgebouwen waar ze opgroeide, woont ze nu in een gehuurde kelder-woning. Leah is afgestudeerd als filosofe, maar heeft een slecht betaalde kantoorbaan bij een organisatie voor sociaal werk. Ze werkt als enige blanke tussen Afrikaans-Caraïbische vrouwen. Momenten van rancune tegenover het leven –“wat had het voor zin gehad zich voor te bereiden op een leven dat nooit voor haar was weggelegd?” (p.39)- wisselen af met gevoelens van redelijk geluk –“Ze is op het ogenblik best gelukkig. Ze heeft het gevoel dat ze precies heeft wat ze verdient, niet meer, niet minder.” (p.30) Ze is biseksueel en tamelijk gelukkig getrouwd met Michel, een kapper van Algerijnse afkomst. Hij is een dromer, wil vooruit in het leven, maar door online te gokken

verspeelt hij Leahs kleine erfenis. Hij wil kinderen, zij niet, al spreekt ze dat nooit uit. Ze neemt het leven zoals het komt. In vergelijking met haar jeugdvriendin Keisha, laat ze zich hangen in lethargie en verveling.

Keisha Blake veranderde als studente haar naam in die van Natalie, een naam die paste bij de job die ze wilde. "Ze dachten dat het leven een probleem was dat je kon oplossen door te studeren." (p.218) Ze studeerde eerder toevallig rechten en werkt nu als succesvol strafpleiter aan de balie, is getrouwd met de rijke Frank de Angelis en woont met man en twee kinderen in een schitterend Victoriaans huis aan Queen's Park (nog altijd NW6). Keisha is tomeloos ambitieus, maakt dwangmatig af wat ze begonnen is, mengt zich doelbewust onder rijke studenten en Frank had ze al op het oog voor ze een koppel werden, ook al miste hij 'forza', "maar daar zou Nathalie zelf wel voor zorgen" (p.239). Een oud-klasgenote beschuldigt haar: "Je hebt altijd laten merken dat je niet zo was als wij. En dat doe je nog steeds.(...) Uitsloverig. Onoprecht. Nep." (p.298) Ze breekt door alle plafonds, maar is ze wel gelukkig door het verleden en haar afkomst achter zich te laten? "Om zo te kunnen leven zou je alles moeten vergeten wat eraan vooraf is gegaan. Hoe zou je het anders bolwerken?" (p.71) Het voelt voor Nathalie vaak alsof ze een toneelstuk opvoert met Frank en ook Leah ziet dat op de etentjes waarvoor ze als een excuusruus wordt uitgenodigd. Natalie zoekt een uitvlucht in sexafspraken met onbekenden om triootjes te vormen.

Thema

Wat bepaalt hoe ons levenslot zal verlopen? Hebben we zelf invloed of niet?

Motieven

Tijd : Leah wil de tijd stopzetten, wil niet dat alles verandert, ziet hoe iedereen anders omgaat met tijd. Uit haar studie heeft ze maar één ding onthouden: "tijd als relatieve ervaring, anders voor de jogger, de minnaar, de gemartelde, de bevoorrechte." (p.39)

Volgens Natalie dragen vrouwen de tijd met zich mee. (p.283)

Dood en geboorte: een thema dat aan het voorgaande gekoppeld is: Leah is bang om een kind te krijgen "Het heeft iets te maken met dood en tijd en ouder worden." (p.30)

Vos: Het Noord-westen van de stad gaat blijkbaar gebukt onder een vossenplaag (p.60), en meermaals wordt een vos gesignaleerd, Leah schetst zichzelf als een 'stadsvos' (p.85). De vos wordt gezien als een zeer wellustig dier en staat in de mythologie symbool voor erotiek en verleidingskunst.

Getal 37: Een getal dat steeds weer opduikt en waaraan Leah magische krachten toeschrijft. Getal dat het meest wordt genoemd als mensen een getal tussen 1 en 100 moeten kiezen.

Stijl

De verschillende stijlen die de schrijfster hanteert weerspiegelen de karakters van de personages: **Leah** is vastgelopen in haar leven, neemt haar toevlucht tot hasj en krijgt geen grip op haar situatie, voelt zich machteloos. Haar leert de lezer kennen door de stream of consciousness-techniek, je kruipt in haar gedachten en voelt hoe die heen en weer springen, niet weten waarnaar toe.

Natalie is een analytisch type dat zich doelen stelt in het leven en die vanuit haar instinct tot zelfbehoud ook haalt. Zij krijgt in het boek honderdvijfentachtig keurig afgebakende blokjes informatie.

Felix is een man die vanuit zijn vrolijke karakter en zijn nieuwe liefde wel grip krijgt op zijn situatie en aan een verkeerd lopende levensweg een andere wending weet te geven. Hij wordt gepresenteerd in een verhalend verslag van zijn dag, doorspekt met het slang van de rastafari. Dit laatste bleek vooral in het Engels zeer moeilijk te lezen.

Gehanteerde stijlfiguren: monologue intérieur, klanknabootsing, beeldpoëzie, lijstjes, advertenties en vervreemdende objectivering door personages niet aan te duiden met hun namen, maar met termen als 'de man' of 'de vrouw'.

Is dit stijlexperiment echt gelukt, bereikt de schrijfster wat ze wilde bereiken? Er is een afstand tussen lezer en personages, je voelt je niet echt bij hen betrokken. De wereld waarin

ze leven wordt niet echt invoelbaar voor de lezer. Of wil ze hiermee laten zien dat we elkaar nooit echt leren kennen omdat we het volledige prentje niet zien?

Titel

NW is de postcode voor een groep wijken in het noordwesten van Londen. Het boek speelt zich bijna volledig af in dit stadsdeel, zijn bevolking en hun sociale status spelen een grote rol.

Motto

“When Adam delved and Eve span, who was then the gentleman?” John Ball

John Ball was een rondtrekkende Engelse priester in de 14e eeuw in de tijd van de boerenopstand. Zijn preken waren beroemd, ze stonden ver af van het kerklatin en de officiële riten, ze waren begrijpelijk voor de boeren en dorpelingen die hij onderweg rond zich verzamelde in de openlucht. Nadat hij weer eens uit de gevangenis was vrij-gelaten hield hij een preek waarin volgende tekst voorkwam: “When Adam delved and Eve span, Who was then the gentleman? From the beginning all men by nature were created alike, and our bondage or servitude came in by the unjust oppression of naughty men. For if God would have had any bondmen from the beginning, he would have appointed who should be bond, and who free. And therefore I exhort you to consider that now the time is come, appointed to us by God, in which ye may (if ye will) cast off the yoke of bondage, and recover liberty.” Daarop werd hij opnieuw gevangen genomen, berecht, onthoofd en gevierendeeld in 1381. (Wikipedia)

Het Bijbels uitgangspunt dat alle mensen gelijk zijn geschapen, wordt op de eerste pagina van de roman al tegen gesproken: “Dit is wat Michel vaak zegt: niet iedereen kan op het feest worden uitgenodigd. Niet in deze eeuw.” (p.9)

Genre

Realistisch-existensiële roman met experimentele kantjes

Meer info

<https://www.theguardian.com/books/2012/aug/31/nw-zadie-smith-review>

http://www.nytimes.com/2012/09/23/books/review/nw-by-zadie-smith.html?_r=0

<https://www.theguardian.com/books/2012/aug/26/nw-zadie-smith-review>

<https://en.wikipedia.org/wiki/Willesden>

<http://www.londonfictions.com/zadie-smith-nw.html>

Discussievragen

- Voelde je sympathie voor de personages? Wie had je voorkeur?
- Het boek kreeg een vrij experimentele opzet. Vond je dit positief of negatief?
- Pas op het einde van dit boek ontdek dat er een plot in zit en vallen de zeer verschillende stukken samen tot een verhaal. Hoe ervaarde je dit?
- Het motto verwijst ernaar dat deze vier kinderen slechte startkansen hadden van bij de geboorte, vergeleken met andere kinderen in deze stad. Tevens roept ze de vraag op waarom bij een gelijke start er na 35 jaar toch zo'n verschillen zijn gegroeid? (Zie tekst bij 'motto') Wat is jouw mening hierover?
- Is het moeilijker voor jongens dan meisjes om zich staande te houden in een stadsjungle als je niet rijk geboren bent?
- Zowel Nathalie als Leah trouwen beiden met een man van geheel andere achtergrond en levenservaring. Nathalie heeft bovendien een professioneel leven dat ook ver af staat van haar familie-achtergrond. In hoeverre verradt je daarmee je roots? Hoe bepalend is dat voor je gevoel van de juiste vrouw op de juiste plaats te zijn?
- Op blz 71 denkt Leah na over de succesvolle loopbaan, de rijke man en het sjieke huis van Natalie en dan komt volgende gedachte bij haar op "Om zo te kunnen leven zou je alles moeten vergeten wat eraan vooraf is gegaan. Hoe zou je het anders kunnen bolwerken?" Bewijst het boek volgens jou dat ze daarin gelijk heeft?
- Natalie ontpopt zich vrij plotseling als een sexverslaafde die extra spanning zoekt in triootjes met onbekenden. Wie zag dit aankomen? Waarom heeft de schrijfster dit in het boek gestopt?
- Waarom verraden ze Nathan Bogle, terwijl er slechts een vermoeden kan zijn van zijn schuld? Is het wraak vanwege hun eerdere ervaringen met hem als tiener?
- Hebben de vriendinnen in dit boek een juist beeld van elkaars leven? In hoeverre kunnen we elkaar kennen?
- Het boek is ingedeeld in vijf delen die elk een titel meekrijgen. Wat is volgens jou de betekenis van deze titels?
- Is dit stijlexperiment echt gelukt, bereikt de schrijfster wat ze wilde bereiken? Er is een afstand tussen lezer en personages, je voelt je niet echt bij hen betrokken. De wereld waarin ze leven wordt niet echt invoelbaar voor de lezer. Of wil ze hiermee laten zien dat we elkaar nooit echt leren kennen omdat we het volledige prentje niet zien?